

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและการสนับสนุนทางสังคมกับ
ความสามารถในการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง
โรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร

นางสาว จุฑารัตน์ กมลศรีจักร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-638-956-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS AND SOCIAL SUPPORT WITH SELF-CARE
ABILITIES AT HOME OF CHRONICALLY ILL PATIENTS, HOSPITALS UNDER THE
JURISDICTION OF BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

Miss Chutharath Kamonsriyak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Administration

Program in Nursing Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-638-956-4

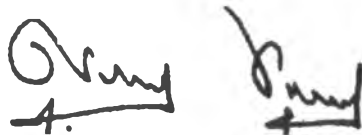
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและการสนับสนุนทางสังคมกับ
ความสามารถในการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง โรงพยาบาล
สังกัดกรุงเทพมหานคร

โดย นางสาวจุฑารัตน์ กมลศรีจักร

สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. พ.ต.ต.หญิง พวงเพ็ญ ชุณหปราณ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

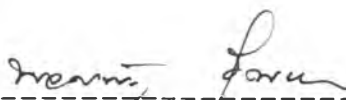
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประนอม ไชตพานนท์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. พ.ต.ต.หญิง พวงเพ็ญ ชุณหปราณ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ไร่ไพ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา)

บทคัดย่อ วิทยานิพนธ์ ภาววิทยากรอนสีเขียวนี้เพียงคนเดียว

จุฑารัตน์ กมลศรีจักร : ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและการสนับสนุนทางสังคมกับความสามารถในการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS AND SOCIAL SUPPORT WITH SELF-CARE ABILITIES AT HOME OF CHRONICALLY ILL PATIENTS, HOSPITALS UNDER THE JURISDICTION OF BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION) อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พ.ต.ต.หญิงพวงเพ็ญ ชูณหปราณ, 125 หน้า. ISBN 974-638-956-4.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและการสนับสนุนทางสังคมกับความสามารถในการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และหาตัวพยากรณ์ความสามารถในการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ตัวอย่างประชากรคือผู้ป่วยโรคเรื้อรังซึ่งกำลังรับการรักษาในแผนกผู้ป่วยในอายุรกรรม โรงพยาบาลสังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์การสนับสนุนทางสังคม และความสามารถในการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง เครื่องมือได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ป่วยโรคเรื้อรังมีอยู่ในระดับสูงค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 เมื่อจำแนกรายด้านพบว่าความสามารถในการดูแลตนเองที่จำเป็นตามระยะพัฒนาการอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 ส่วนความสามารถในการดูแลตนเองที่จำเป็นเมื่อมีปัญหาทางด้านสุขภาพและโดยทั่วไปอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 3.48 และ 3.44 ตามลำดับ
2. การสนับสนุนทางสังคมของผู้ป่วยโรคเรื้อรังมีอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 เมื่อจำแนกรายด้านพบว่าการสนับสนุนทางด้านอารมณ์อยู่ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ส่วนด้านการได้รับการยอมรับนับถือ, ด้านวัตถุ และด้านข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40, 3.35 และ 2.72 ตามลำดับ
3. ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ ระดับการศึกษา ลักษณะที่อยู่อาศัย ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรักษาและรายได้มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ป่วยโรคเรื้อรังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านวัตถุและด้านข้อมูล ข่าวสาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ป่วยโรคเรื้อรังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ปัจจัยส่วนบุคคลคือ ระดับการศึกษา ลักษณะที่อยู่อาศัยและผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรักษา การสนับสนุนทางสังคมด้านการได้รับการยอมรับนับถือสามารถพยากรณ์ความสามารถในการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ป่วยโรคเรื้อรังได้ร้อยละ 26

สมการทำนายความสามารถในการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง คือ

$$Z = .328 \text{ การสนับสนุนทางสังคมด้านการได้รับการยอมรับนับถือ} + .205 \text{ ระดับการศึกษา} + .166 \text{ ลักษณะที่อยู่อาศัย} - .184 \text{ ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรักษา}$$

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์
 สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
 ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิติ จุฑารัตน์ กมลศรีจักร
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา อ.พวงเพ็ญ
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

3970315936 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION PROGRAM

KEYWORD: PERSONAL FACTORS/ SOCIAL SUPPORT/ SELF-CARE ABILITIES/ CHRONICALLY ILL PATIENTS

CHUTHARATH KAMONSRIJAK : RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS AND SOCIAL SUPPORT WITH SELF-CARE ABILITIES AT HOME OF CHRONICALLY ILL PATIENTS, HOSPITALS UNDER THE JURISDICTION OF BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. POLICE MAJOR PAUNGPHEN CHOONHAPRAN, Ph.D. 125 pp. ISBN 974-638-956-4.

The purpose of this study were to study the relationships between personal factors and social support with self-care abilities at home of chronically ill patients and the predictor of self-care abilities at home of chronically ill patients. Sample consisted of 150 chronically ill patients, admitted in department of medicine, hospitals under the jurisdiction of Bangkok Metropolitan Administration. Data were collected by using structured interviews, developed by the researcher. The interview form consisted of social support and self-care abilities at home of chronically ill patients. The instruments were tested for content validity and reliability.

The results of this study were as follows :

1. The arithmetic mean of self-care abilities at home of chronically ill patients was at high level (\bar{x} =3.54). Self-care abilities at home concerning developmental self-care was at high level (\bar{x} = 3.72). But health-deviation self-care and universal self-care were at moderate level. (\bar{x} = 3.48 and 3.44 respectively.)

2. The arithmetic mean of social support of chronically ill patients was at moderate level (\bar{x} =3.32). Social support in the aspect of emotion was at high level (\bar{x} =3.81). But esteem, tangible and information aspect were at moderate level. (\bar{x} =3.40,3.35 and 2.72 respectively.)

3. The personal factors were sex, education, home style, benefactor and family income were related with self-care abilities at home of chronically ill patients and significantly at the .05 level. Social support in the aspect of emotion, esteem, tangible and information were positively related with self-care abilities at home of chronically ill patients and significant at the .05 level .

4. Personal factors predictors in self-care abilities at home of chronically ill patients were education, home style, benefactor and social support in the aspect of esteem, and they could predict at 26 percent.

Derived equation was as follow

$$Z = .328 B + .205 Ed + .166 Home - .184 Who$$

ภาควิชา..... คณะพยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา..... การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา..... 2540

ลายมือชื่อนิสิต..... ชุตารัตน์ กมกศรีจักร์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... อ.อรรณี ชุตารัตน์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความสามารถของรองศาสตราจารย์ ดร.พ.ต.ต.หญิง พวงเพ็ญ ชุณหปราณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่และให้กำลังใจมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โททกานนท์และรองศาสตราจารย์ รำไพ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และแก้ไขข้อบกพร่องทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความรู้ ช่วยเหลือในการศึกษาซึ่งเป็นพื้นฐานและเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนบุคลากรทางการแพทย์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานครทั้ง 4 แห่งคือ โรงพยาบาลวชิรพยาบาล โรงพยาบาลกลาง โรงพยาบาลตากสิน และโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ ที่ได้ให้ความร่วมมือและความสะดวกในการทดลองใช้เครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนผู้ป่วยทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยครั้งนี้เป็นบางส่วน

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัว บุคลากรที่ปฏิบัติงานตึกอายุรกรรมชาย 1 วชิรพยาบาลทุกท่าน พี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ร่วมชั้นเรียนในคณะพยาบาลศาสตร์ ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา

จุฑารัตน์ กมลศรีจักร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ณ

บทที่

1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
	ปัญหาการวิจัย	4
	แนวเหตุผลและสมมติฐาน	5
	ขอบเขตของการวิจัย	10
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	11
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
	ความเจ็บป่วยโรคเรื้อรัง	17
	ความหมายของความเจ็บป่วยโรคเรื้อรัง	17
	ลักษณะของความเจ็บป่วยโรคเรื้อรัง	18
	ผลกระทบของความเจ็บป่วยโรคเรื้อรัง	19
	การดูแลผู้ป่วยที่บ้าน	23
	ความหมายและวัตถุประสงค์ของการดูแลผู้ป่วยที่บ้าน	23
	ผู้ป่วยโรคเรื้อรังกับการดูแลที่บ้าน	24
	ประโยชน์และข้อเสียของการดูแลผู้ป่วยที่บ้าน	25
	แนวคิดการสนับสนุนทางสังคม	26
	ทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเร็ม	30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	42
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	44
	การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	46
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
	การวิเคราะห์ข้อมูล	50
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	71
	รายการอ้างอิง	97
	ภาคผนวก	
	ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	108
	ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	110
	ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	115
	ประวัติผู้วิจัย	125

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพสมรส ระยะเวลาการเจ็บป่วย ลักษณะครอบครัว ที่อยู่อาศัย สมาชิกในครอบครัวที่ช่วยเหลือขณะเจ็บป่วย ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย และการปฏิบัติตนเมื่อเกิดอาการเจ็บป่วย	53
2	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการสนับสนุนทางสังคมของผู้ป่วยโรคเรื้อรังในด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้านและโดยรวม	57
3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถในการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ป่วยโรคเรื้อรังในการปฏิบัติเพื่อการดูแลตนเองที่บ้านทั้ง 3 ด้านและโดยรวม	58
4	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและแรงสนับสนุนทางสังคมกับความสามารถในการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง	61
5	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอย ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่เพิ่มขึ้น ในการพยากรณ์ความสามารถในการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง	66
6	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ในการพยากรณ์ความสามารถในการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน โดยมีปัจจัยส่วนบุคคลร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมเป็นตัวพยากรณ์	69